

اولین کتاب
باموضوع مسائل فقہی اہزاب

احکام فقہی تخریب اسلامی

فتاویٰ مرجع عالیقدر

حضرت آیت اللہ مکارم شیرازی

پیش کتار
دکتر بادام حیان

- سرشناسه : مکارم شیرازی. ناصر. ۱۳۰۵ -
 عنوان و نام پدیدآور : احکام فقهی تحزب اسلامی فتاوی مرجع عالیقدر حضرت آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی /
 پیش‌گفتار بادامچیان.
 مشخصات نشر : تهران: اندیشه ناب، ۱۳۸۹.
 مشخصات ظاهری : ۱۱۲ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۷۸۶-۷-۷
 وضعیت فهرست : فیا
 نویسی
 موضوع : حزب‌های سیاسی -- فتوا
 موضوع : فتوای شیعه -- قرن ۱۴
 موضوع : فقه جعفری -- رساله عملیه -- پرسش‌ها و پاسخ‌ها
 شناسه افزوده : بادامچیان، اسمالله. ۱۳۲۰ -
 رده بندی کنگره : BP/۱۸۳/۱۸۳م/۳ ۱۳۸۹
 رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۴۲۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۶۸۲۲۰۲



احکام فقهی تحزب اسلامی

احکام فقهی تحزب اسلامی فتاوی مرجع عالیقدر حضرت آیت‌الله‌العظمی
 مکارم شیرازی / پیش‌گفتار دکتر بادامچیان.

نوبت اول تابستان ۸۹

تیراژ ۳۰۰۰ نسخه

لیتوگرافی و چاپ صاحب کوش

ناشر
 اندیشه ناب

ناشر

تهران میدان انقلاب خیابان فرصت شیرازی بین جمالزاده و ولعصر پلاک ۹۶ طبقه دوم واحد ۴

تلفن: ۶۶۹۰۷۷۴۷ نمابر: ۶۶۹۰۷۷۴۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۰۷۸۶-۷-۷

قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال

فهرست

۷	سخنی با خوانندگان
۱۳	مقدمه‌ی ناشر
۱۵	پیش‌گفتار
	<u>بخش اول</u>
۲۳	استفتائات مبنایی حزبی
	<u>بخش دوم</u>
۳۱	ولایت فقیه و تحزب
	<u>بخش سوم</u>
۳۵	احزاب و دولت
	<u>بخش چهارم</u>
۳۹	احزاب اسلامی و دشمنان و رقبای
	<u>بخش پنجم</u>
۴۳	انتقاد؛ افشاگری؛ تجسس
	<u>بخش ششم</u>
۵۱	تحلیل
	<u>بخش هفتم</u>
۵۷	عضویت در احزاب و احکام آن
	<u>بخش هشتم</u>
۶۹	احکام روابط مردان و زنان در حزب
	<u>بخش نهم</u>
۸۳	منابع مالی
	<u>بخش دهم</u>
۸۹	احکام نماز جمعه و جماعت
	<u>بخش یازدهم</u>
۹۳	احکام و روابط حزبی
	<u>بخش دوازدهم</u>
۱۰۵	خبر در احزاب

سخنی با خوانندگان


در هر حزب و تشکیلات، افعال و اقدامات گوناگونی از سوی اعضا و ارکان آن حزب یا تشکیلات صورت می‌پذیرد؛ که انطباق افعال و اقدامات تشکل اسلامی با قوانین، فتاوی و نظرات فقها و مراجع عالیقدر از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. لذا به همت معاونت آموزش حزب مؤتلفه‌ی اسلامی، مجموعه‌ای از پرسش‌های مرتبط با موضوع تحزب از نظر فقه اسلام پس از بررسی‌های فراوان، تدوین و به محضر مراجع محترم تقلید، تقدیم گردید. آنچه در این نوشته ارائه می‌گردد، پاسخ‌های حضرت آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی به این سوالات است که با عنایت ویژه به تک‌تک سوالات، فتوای خویش را مرحمت فرمودند.

تقدیم سوالات توسط دبیر کل حزب مؤتلفه‌ی اسلامی جناب آقای محمدنبی حبیبی انجام شد؛ که تصویر نامه و تصویر بخشی از پاسخ‌های مرجع تقلید عالیقدر به خط مبارک ایشان تقدیم خوانندگان شده است.

برای چاپ سؤالات و فتاوی معظم له، دکتر اسدالله بادام چیان طی نامه ای از محضر ایشان کسب اجازه نمود. حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی نیز بذل محبت فرموده و موافقت نمودند. تصویر نامه و اجازه ی معظم له تقدیم می گردد.

طرح - مطبوعه	۱۵
شماره	۱۵
تاریخ چاپ	۱۳۸۲
مکان	تهران

بسم الله الرحمن الرحیم
 مجلس شورای اسلامی



کتابخانه مجلس شورای اسلامی
 تهران

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی

ما قلیتیا فرار حضرتنا: عبدالمصطفی بنیست طول عمر پربرکت حضرت

که در راه حضرت عالی بنیاید متکرا داریم . در ویژه لذایس با استغنائات

و باره تحزب اسلام . که بر اساسی تمام طبعی در کجایه تقدیر

برترتگی و تحزب است . و ایضا در راه آن مرجع بزرگوار در تاریخ فضیلت

است ما اینست که با توجه به استقبال مردم و نیاز فعالان عرصه تربیت و ترویج

این فتاوی ، موافقت فرمایید به صورت کتاب و چاپ شود و آنرا

در اختیار مجلسین و در دسترس عالی قرار دهیم . والسلام

با تقدیم احترامات زلاله

اسلام آباد

بسم الله الرحمن الرحیم

بسم الله الرحمن الرحیم

بسم الله الرحمن الرحیم

بسم الله الرحمن الرحیم

بیر

مقدمه‌ی ناشر

اصل ۲۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصریح دارد: «احزاب، جمعیت‌ها، انجمن‌های سیاسی و صنعتی، انجمن‌های اسلامی، یا اقلیت‌های دینی شناخته‌شده آزادند؛ مشروط به اینکه اصول استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی را نقض نکنند.

هیچ‌کس را نمی‌توان از شرکت در آنها منع کرد یا به شرکت در یکی از آنها مجبور ساخت.»

با آزادی تاسیس و فعالیت احزاب و تشکل در نظام جمهوری اسلامی، اصل حزب و چگونگی آن از دیدگاه فقه اسلامی مطرح گردید.

در این چند دهه در نظام مستقل و آزاد جمهوری اسلامی، انواع تشکل‌ها حضور داشته و دارند؛ اما تشکل مطلوب این نظام اسلامی، تشکلی است که خدامحور و حق‌محور باشد. برای اینکه حزب خدامحور اسلامی شکل بگیرد، باید مبانی، اصول، تفکر، ساختار(شاکله)، معیارها و موازین حاکم بر حزب و هر تشکل و ارتباطات و روابط در آن، همه از متن اسلام و فقه پویا و پیشرفته‌ی اسلامی به دست آمده باشد و هدف از تاسیس حزب و هر نوع تشکل دیگر، انجام وظیفه و تکلیف شرعی و کسب رضایت خدای متعال و تقرب الی الله باشد.

در این زمینه در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی نظریات و دیدگاه‌های گوناگونی ارائه شده است؛ لکن در زمینه‌ی «حاکمیت فقه تشیع» بر احزاب و تشکل‌ها، کاری صورت نگرفته بود.

حزب موفقه‌ی اسلامی در سال ۱۳۸۴ تصمیم گرفت در واحد آموزشی خود با استمداد و استفتاء از محضر مقام معظم رهبری و سایر مراجع محترم تقلید، گامی بلند در جهت حاکمیت فقه بر تحزب بردارد.

اکثر مراجع محترم تقلید با نظر عنایت به این امر نگرستند. حضرت آیت‌الله‌العظمی ناصر مکارم شیرازی فتاوی خویش را مرحمت فرمودند که با کسب اجازه از محضر مبارکشان در تاریخ ۱۳۸۸/۱۰/۱۰ برای چاپ آن اقدام گردید. امید آنکه سایر مراجع محترم نیز فتاوی خود را مرحمت نمایند تا «فقه تحزب» با نظرات فقها در اختیار مردم قرار گیرد. انتشارات اندیشه ناب، نهایت امتنان و تشکر خود را تقدیم حضرت آیت‌الله‌العظمی مکارم می‌نماید. و از حزب موفقه‌ی اسلامی به علت این اقدام شایسته تقدیر دارد.

انتشارات اندیشه ناب

اسفندماه ۱۳۸۸

پیش‌گفتار

دکتر اسدالله بادام‌چیان

امام خمینی (ره) نعمت بزرگ خدای متعال به جهان معاصر، مسلمین و به‌ویژه ملت ایران بود. او احیاگر اسلام در سده‌ی اخیر بود؛ که اسلام ناب محمدی و علوی و تشیع عاشورایی را با شکلی جدید به جهانیان شناساند و دیدگاه‌های نو و مترقی و پویایی را به دنیای معاصر ارائه کرد.

تحولی که امام خمینی (ره) ایجاد کرد، تنها در بعد نظری نبود؛ بلکه در رهبری یک انقلاب شکوهمند اسلامی، به‌طور عملی، الگوهای مطلوبی را معرفی نمود و با تاسیس نظام جمهوری اسلامی و ارائه‌ی مفهومی جدید و بلند از اصل ولایت فقیه عادل، نوعی حکومت عادلانه را با مدیریت مقتدرانه و عدالت‌محور به صورت نظری و عملی به بشریت ارائه کرد. در این نظام، مفهوم سیاست، حزب، نیروی مسلح و بسیاری از واژه‌های مرسوم در دنیای سیاست و حاکمیت تحول بدیعی یافتند.

یکی از اقدامات ارزشمند و مهم امام در انقلاب اسلامی، ایجاد نهادهای مختلف و تشکلی اسلامی و خدامحور به نام مؤتلفه‌ی اسلامی بود. این اقدام از طرف یک مرجع تقلید، کاری بی‌سابقه بود.

امام در سال ۱۳۴۱ که نهضت خود را شروع کرد، دعوت عام داشت. او همه‌ی توده‌های مردم را به دفاع از اسلام در برابر تهاجم استکباری آمریکا و دربار شاه فراخواند و مردم متدین در سراسر ایران به او لبیک گفتند. پس از حضور عمومی امت، نیاز به ساماندهی تشکیلاتی احساس گردید.

در اردیبهشت ۱۳۴۲ امام در دیدار عمومی خود در قم در روز جمعه، به یارانی که بعداً موسسین مؤتلفه شدند فرمودند به اتاق دیگر بروند. در آن اتاق به آنها فرمودند: «من درباره‌ی شما تحقیق کرده‌ام. شما برای خدا کار می‌کنید. شما که برای خدا کار می‌کنید با هم مؤتلف شوید.»

اولین جلسه‌ی هیات مؤسس در همان اتاق تشکیل شد. با رهنمود امام تشکلی پدید آمد که به ترتیب، نام‌های هیات های ۱۰ نفره‌ی خمینی، هیات های مؤتلفه‌ی اسلامی، جمعیت مؤتلفه‌ی اسلامی و در نهایت حزب مؤتلفه‌ی اسلامی بر آن نهاده شد. اقدام امام خمینی(ره) در تاسیس و ایجاد تشکیلاتی حزبی، عملی شجاعانه و مدبرانه بود که مشروعیت فعالیت تشکیلاتی حزبی را برای متدینین تامین کرد. و تأکیدات و تاییدات ایشان آن را کامل نمود.



تشکل مؤتلفه‌ی اسلامی در حدود نیم قرن فعالیت خود در مراحل گوناگون انقلاب اسلامی و پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تاسیس نظام جمهوری اسلامی ولایی، در این نظام همواره کوشیده است تا در خط امامت و ولایت و فقاقت و همراه با روحانیت اسلام گام بردارد.

توفیقات فراوان این تشکل و حزب الهی، به عنایات خدای متعال و توجهات مولای جهانیان امام زمان(عج)، مرهون تبعیت آگاهانه از ولی فقیه عادل زمان، تدبیر و طراحی مسئولان و اعضای آن، فداکاری، خداخواهی و نیت صادق و خالص اعضا بوده است.

این حزب اسلامی از آغاز سعی داشته است تا هر اقدام، گفتار، رفتار، پندار و نوشتارش را با مبانی اسلام، احکام شرعی، فقه حوزوی، فتاوی و حکم های ولی فقیه و مراجع محترم تقلید انطباق دهد تا «حجت شرعی» بر آن اقامه گردد. رمز پایداری و استمرار این حزب، و امتداد اعتماد امام خمینی(ره) و عنایات حضرت آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای که ولی امر مسلمین هستند و مراجع محترم تقلید و علمای بلاد، و حسن ظن متدینین به این حزب ولایی، همان کوشش در ایفای تکالیف شرعی و انجام وظایف خود بر مبنای شرع

و آهنگ ولایت است.

مؤتلفه‌ی اسلامی از آغاز تاسیس در محضر آیت‌الله شهید مطهری و آیت‌الله شهید بهشتی به آموزش اسلامی برای ایجاد جامعه‌ی نمونه‌ی اسلامی در تشکل خود و در کشور ایران روی آورد.

اولین جزوه‌ی آموزشی، کتاب گرانقدر انسان و سرنوشت (آن روزگار با عنوان قضا و قدر) تالیف آیت‌الله شهید مطهری بود. آموزش‌های اسلامی یاران مؤتلفه در سطح کشور بسیار اثر گذاشت و در زندان‌های دوران طاغوت به‌ویژه در بحران التقاط سازمان مجاهدین خلق (منافقین) بسیار سرنوشت‌ساز بود. آنها با آموزش ساده‌ی عربی، ادبیات عرب، علوم حوزوی (منطق و فقه و اصول و سایر علوم)، تفسیر کتاب ارزشمند اقتصاد ما (تالیف آیت‌الله شهید صدر) و تقریر تاریخ اسلام و تاریخ ایران، از یک عضو ساده‌ی اجتماع که به زندان آمده بود، عنصری آشنا به اسلام می‌پروراندند؛ و تهاجم افکار الحادی کمونیستی و تفکرات التقاطی اسلامی را خشی می‌نمودند. بدون اینکه درگیری در زندان سیاسی پدید آید یا رژیم ضد اسلام شاه، از اختلاف نظرها سوء استفاده کند.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی و حضور مؤتلفه‌ی اسلامی در حزب جمهوری اسلامی، تجربه‌ی آموزشی و دیدگاه‌های آموزشی و پرورشی مؤتلفه در اختیار آن حزب که معبد بهشتی بود، قرار گرفت. لکن سیر حوادث اجازه نداد برنامه‌ی آموزشی حزبی جامعی تهیه گردد.

پس از تعطیل حزب جمهوری اسلامی و فعال شدن مستقل مؤتلفه‌ی اسلامی، دوباره به این مهم همت گماشته شد.

پس از سال‌ها زحمت و تلاش و رنج بی‌شمار، بحمدالله «برنامه‌ی جامع آموزشی حزبی اسلامی» برای استفاده‌ی مؤتلفه‌ی اسلامی و سایر احزاب اسلامی تدوین گردید و کلان آن به خدمت برخی از فقهای عالیقدر و روشن‌اندیش اسلامی تقدیم شد؛ تا با عنایات آن بزرگان، نظر فقه اسلامی در آن رعایت گردد و الحمدلله این مهم نیز به سامان

رسید و رعایت گردید.

با توجه به دوران معاصر و مقتضیات زمان، و رسمیت داشتن تحزب در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، که ضرورت وجود احزاب اسلامی را تاکید دارد، ارزش و اهمیت آموزش اسلامی برای احزاب و تشکل‌های مسلمان بیش از گذشته احساس می‌شود. این نیاز در آینده بیشتر هم خواهد شد. خدمتی که حزب موثلفه‌ی اسلامی با مدد گرفتن از علمای بزرگ، تقدیم امت اسلام نموده است، این است که به عنوان یک حزب، مفهوم حزب اسلامی را که باید حزب الله (حزب خدامحور) باشد، تبیین نموده، و تفاوت آن را با احزاب غیراسلامی (احزاب غربی، احزاب کمونیستی، احزاب ملی، احزاب غیرعقیدتی و مشابه آنها) مشخص نموده است. و نیز مفهوم سیاست در اسلام را که با مفاهیم سیاست در دنیای مادی کاملاً متفاوت است مدون نموده و آموزش داده است.

در محورهای مهم مانند اندیشه‌ی سیاسی امام خمینی (ره) که اندیشه‌ی برتر سیاسی در جهان معاصر است، در حد وسع خویش و ظرفیت آموزشی جزواتی تدوین نموده است؛ و اکنون می‌توان گفت که تحزب اسلامی در سطح کلان، دارای برنامه‌ی جامع آموزشی و متون و روش‌های متنوع آموزشی حزبی شده است. هرچند نیاز به تکامل دارد و هرچه زمان به جلو رود، انشاءالله بر حسب اقتضا تکمیل می‌شود.

باید دانست که آموزش حزبی غیر از آموزش حوزوی است که مجتهد و اسلام‌شناس روحانی می‌پروراند و غیر از آموزش دانشگاهی است که متخصصین و اساتید دانشگاهی را پرورش می‌دهد، و نیز غیر از آموزش ملی است که برای عموم مردم است. آموزش حزبی ویژگی‌های خود را دارد زیرا در حزب همه‌گونه افراد با سطوح مختلف علمی و آگاهی فقهی و اسلامی حضور دارند.



در سال ۱۳۸۴ در واحد آموزش حزب، تصمیم‌سازی شد که با توجه به اینکه هر حزب اسلامی باید منطبق با موازین فقهی و احکام شرعیه عمل نماید، مسائل شرعی که در حزب اسلامی مبتلا به می‌باشد جمع‌آوری شود و به محضر ولی امر مسلمین و مراجع تقلید

تقدیم گردد تا اعضای حزب، بر حسب فتاوا عمل نمایند.

حدود دو سال طول کشید تا سئوالات جمع آوری، تدوین و دسته‌بندی شد و در آبان ۱۳۸۶ توسط دبیر کل حزب مؤتلفه‌ی اسلامی، جناب آقای محمدنبی حبیبی به محضر مراجع محترم تقلید و ولی فقیه زمان تقدیم گردید.

بحمدالله مراجع محترم با دیده‌ی عنایت به این امر نگریسته و فرمودند که آن را مورد بررسی قرار داده و در صورت فرصت‌یابی، فتاوی‌ی خویش را صادر خواهند فرمود.

از محضر مبارک مرجع عالیقدر حضرت آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی نهایت امتنان و تشکر را داریم که وقت ذی‌قیمت خویش را با همه‌ی کثرت مشغله صرف فرمودند و پاسخ به ۲۵۰ پرسش شرعی را مرحمت نمودند.

شاید بتوان گفت که این اولین «توضیح‌المسائل حزبی» است که در ایران اسلامی منتشر می‌شود؛ و مومنین و مومنات را در فعالیت حزبی راهنمایی کرده به آنها اطمینان قلبی می‌دهد که طبق وظیفه‌ی اسلامی عمل می‌کنند و از هر اقدام حزبی خویش ثواب الهی و اجر اخروی می‌یابند.

در این پرسش‌ها، مسائل و امور حزبی در سطوح مختلف مطرح شده است و پاسخ فقهی داده شده است. به‌طور مثال پرسیده شده است که: «آیا ایجاد حزب اسلامی از نظر شرعی چه حکمی دارد؟» و فتوا چنین است که: «حزب اسلامی برای انجام تکالیف شرعی سیاسی مصداق آیه‌ی شریفه‌ی تعاونوا علی البر و التقوی است و تشکیل چنین حزبی نه‌تنها جایز بلکه گاه ممکن است واجب باشد. و در کشوری مسلمان که حکومت آن بر مبنای اسلام نیست تشکیل حزب اسلامی برای تلاش در جهت حاکمیت مبنای اسلام واجب است.

و با توجه به اینکه تاسیس حزب مقدمه‌ی انجام کاری است و حکم آن تابع ذی المقدمه است، اگر در مسیر واجبات باشد واجب، و اگر در مسیر مستحب یا حرام باشد، مستحب یا حرام است و در صورتی که حزبی از اهداف شرعی منحرف شود، مشروعیت شرعی خود را از دست می‌دهد.»

هم‌چنین درباره‌ی چگونگی بحث و گفتگو درباره‌ی اخبار سیاسی، اشخاص، نوع فعالیت‌ها، حضور بانوان، رعایت حجاب اسلامی، امر به معروف، چگونگی خبریابی و خبرگیری و خبردهی، تحلیل سیاسی و تبلیغات، تکالیف شرعی‌ی اعضا معین شده است.



با توجه به ارزش این کار ابتکاری، مهم و موثر در صحنه‌ی سیاست کشور و فعالیت‌های سیاسی و حزبی، این پرسش و پاسخ‌ها چاپ و در اختیار عموم قرار می‌گیرد که در احزاب اسلامی، آموزش داده شود.

در این رابطه از خدمات مسئولان و برادران و خواهرانی که در واحد آموزش حزب مؤتلفه‌ی اسلامی زحمات فراوانی متحمل شدند، نهایت تشکر را داریم. به‌ویژه از دانشمند محترم دکتر محمدتقی زمانیان، برادران آقایان مهدی صولی، تولایی و سایرین، و هم‌چنین از خواهرانی که زحمت دسته‌بندی پرسش‌های اعضا را تقبل کردند.

اجرهم علی‌الله